

25 jaar eenwording: Muntunie DDR en BRD

[Achtergrond](#) - 30 juni 2015 - Auteur: Marja Verburg

In de nacht van zaterdag 30 juni op zondag 1 juli 1990, 25 jaar geleden, gaat het nieuwe filiaal van de Deutsche Bank op Alexanderplatz in Oost-Berlijn open. Er staan lange rijen mensen die hun geld willen wisselen. Vanaf middernacht is niet langer de *Ostmark*, maar de West-Duitse D-Mark in de DDR geldig. Het is de dag dat de *Währungs-, Wirtschafts- und Sozialunion* tussen DDR en BRD van kracht wordt.

In de eerste helft van 1990 verlaten bijna een kwart miljoen mensen de DDR, de meesten van hen jong en goed opgeleid. Ze willen weg uit de politieke, economische en sociale crisis die in Oost-Duitsland heerst en zien hun toekomst in de BRD.

Al in februari 1990, drie maanden na de val van de Muur, stelt de West-Duitse regering voor een muntunie met de DDR aan te gaan en er economische hervormingen door te voeren. Eind april beginnen beide landen onderhandelingen over een economische, sociale en monetaire unie. In de DDR is dan net de [eerste vrij gekozen regering](#) onder leiding van Lothar de Maizière gevormd. Al op 18 mei tekenen DDR en BRD het verdrag voor de *Währungs-, Wirtschafts- und Sozialunion*. Daarmee geldt vanaf 1 juli het economische en sociale systeem en de rechtsorde van de BRD ook in Oost-Duitsland.

Lange rijen

Tijdlijn Duitse eenwording

[Van de val van de Muur tot de eenwording](#)

De muntunie regelt dat lonen, huren en pensioenen 1:1 worden omgewisseld. Spaargeld boven de 4.000 *Ostmark* (voor volwassenen tot 60 jaar) of 6.000 *Ostmark* (voor senioren vanaf 60 jaar) wordt tegen een koers van 2:1 gewisseld. Voor veel Oost-Duitse burgers staat de D-Mark symbool voor de West-Duitse welstand, waar ze ook deel aan willen hebben.

Op zondag 1 juli zijn de banken in de DDR open en staan overal lange rijen

mensen die hun geld wisselen. Ook veel winkels zijn open. Daar kunnen de Oost-Duitsers voor het eerst in eigen land met D-Marken videorecorders, tv's en auto's kopen en reizen boeken. In de weken voor 1 juli zijn de winkels in de DDR bijna leeg, winkeliers wachten met de aankoop van nieuwe producten tot de D-Mark is ingevoerd.

Met de economische unie gelden in Oost-Duitsland vanaf 1 juli 1990 ook vrije concurrentie, vrije prijsvorming en het recht op particulier eigendom. De speciaal in het leven geroepen *Treuhandanstalt* moet de privatisering van Oost-Duitse bedrijven regelen. Dat blijkt een stuk lastiger dan gedacht. Van de 4,1 miljoen arbeidsplaatsen die de *Treuhandanstalt* in 1990 in Oost-Duitsland telde, zijn er eind 1994 1,5 miljoen over en de *Treuhand* laat een tekort van ruim 200 miljard DM na. (Zie: [Naslagwerk Duitsland na 1990](#))

Cao's en stakingsrecht

De *Währungs-, Wirtschafts- und Sozialunion* regelt ook sociaalrechtelijke kwesties. Zo wordt het West-Duitse sociale zekerheidssysteem in de DDR ingevoerd, en geldt voortaan het arbeidsrecht van de BRD, met cao's, stakingsrecht, medezeggenschap en ontslagbescherming.

Met het in kracht treden van het verdrag vervallen alle personencontroles aan de grensovergangen tussen DDR en BRD, die tot de val van de Muur ruim een half jaar eerder zwaar werden bewaakt. Oost- en West-Duitsers kunnen nu de grens voor het eerst op elke plek en op elk gewenst moment ongehinderd passeren.

Auteur verdrag

De ambtenaar bij het West-Duitse ministerie van Financiën die het verdrag voor de economische, sociale en monetaire unie in 1990 uitwerkt - volgens [Duitse media](#) in vier dagen - is Thilo Sarrazin. In 2010 ontstond [veel ophef](#) over zijn boek 'Deutschland schafft sich ab', waarin hij schrijft dat de immigratie van moslims de

Duitse maatschappij ondermijnt.

Critici waarschuwen voor een te snelle overgang van de Oost-Duitse socialistische planeconomie naar een markteconomie. De geringe productiviteit in Oost-Duitsland en de vervallen infrastructuur vormen grote risico's. Inderdaad blijken de meeste Oost-Duitse bedrijven niet in staat met het westen te concurreren. Maar voor kanselier Kohl geldt in 1990 dat de Duitse eenheid voorrang heeft op economische bezwaren.

Solidariteitstoeslag

De verschillen tussen Oost- en West-Duitsland zijn ook na de eenwording op 3 oktober 1990 lange tijd groot gebleven. Midden jaren 2000 was de werkloosheid in Oost-Duitsland nog steeds 10 procent hoger dan in het westen. Ook de lonen en de kosten voor levensonderhoud zijn in beide delen van het land nog steeds niet gelijk, al worden de verschillen steeds kleiner.

De Duitse overheid heeft veel geld in de nieuwe deelstaten geïnvesteerd. Naar schatting is er in de jaren negentig meer dan twee biljoen D-Mark naar Oost-Duitsland gevloeid. Alle Duitse belastingbetalers, dus ook de Oost-Duitsers, dragen hier via de *Solidaritätszuschlag* aan bij. Deze speciale toeslag bedraagt 5,5 procent van de inkomstenbelasting en wordt in ieder geval nog tot 2019 geheven. Daarnaast betalen de West-Duitse deelstaten voor Oost-Duitsland via het zogeheten *Solidarpakt*. Dat stelt tot 2019 in totaal 156,5 miljard euro voor Oost-Duitsland ter beschikking. (Zie: [Naslagwerk Duitsland na 1990](#))

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/12099/25-jaar-eenwording-muntunie-ddr-en-brd>